

## ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี 2563 โดย IMD World Competitiveness Center

### ภาพรวมผลการจัดอันดับระดับโลก

ในปี 2563 IMD World Competitiveness Center ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทำการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ 63 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความเห็นของผู้บริหาร ณ ไตรมาสแรก ปี 2563 และข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hard data) ปี 2562 ซึ่งมีการจัดอันดับโดยการประเมินในเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

### ภาพรวมผลการจัดอันดับระดับโลก ปี 2563 โดย IMD

เขตเศรษฐกิจที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 10 อันดับแรกของโลก  
(จาก 63 เขตเศรษฐกิจ)

		การเปลี่ยนแปลงอันดับจากปี 2562	
	อันดับ 1	สิงคโปร์	คงที่ (ปี 2562 อันดับ 1)
	อันดับ 2	เดนมาร์ก	+ 6 (ปี 2562 อันดับ 8)
	อันดับ 3	สวิตเซอร์แลนด์	+ 1 (ปี 2562 อันดับ 4)
	อันดับ 4	เนเธอร์แลนด์	+ 2 (ปี 2562 อันดับ 6)
	อันดับ 5	ฮ่องกง	- 3 (ปี 2562 อันดับ 2)
	อันดับ 6	สวีเดน	+ 3 (ปี 2562 อันดับ 9)
	อันดับ 7	นอร์เวย์	+ 4 (ปี 2562 อันดับ 11)
	อันดับ 8	แคนาดา	+ 5 (ปี 2562 อันดับ 13)
	อันดับ 9	สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	- 4 (ปี 2562 อันดับ 5)
	อันดับ 10	สหรัฐอเมริกา	- 7 (ปี 2562 อันดับ 3)

ผลการจัดอันดับในปี 2563 พบว่า มีเขตเศรษฐกิจในเอเชียที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ในกลุ่มที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 10 อันดับแรก 2 เขตเศรษฐกิจคือ สิงคโปร์และฮ่องกง โดยสิงคโปร์สามารถคงอันดับที่ 1 ของโลกไว้ได้เป็นปีที่ 2 ต่อจากปีที่แล้ว ในขณะที่ฮ่องกงถึงแม้จะมีอันดับลดลงจากอันดับที่ 2 ในปีที่แล้วเป็นอันดับที่ 5 ในปี 2563 แต่ก็ยังสามารถคงอันดับในกลุ่มสูงสุด 10 อันดับแรกได้ เนื่องจากยังคงมีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง ในขณะที่ 2 เขตเศรษฐกิจในยุโรปคือ สวิตเซอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์ มีอันดับดีขึ้นเป็นอันดับที่ 3 และ 4 ตามลำดับ ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจในกลุ่มนอร์ดิก ได้แก่ เดนมาร์ก สวีเดน และนอร์เวย์ ต่างมีอันดับที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก

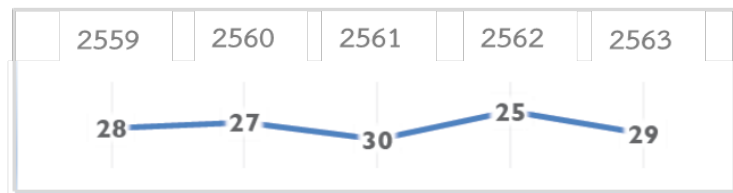
โดยสหรัฐอเมริกาได้ตกจากอันดับที่ 3 ในปีที่แล้วเป็นอันดับที่ 10 ในปีนี้จากประเด็นด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

ทั้งนี้ ในท่ามกลางภาวะวิกฤตจากสงครามการค้าและโรคระบาด COVID-19 เป็นที่น่าสังเกตว่าเขตเศรษฐกิจที่อยู่ใน 5 อันดับแรกของโลกล้วนเป็นเศรษฐกิจขนาดเล็ก ซึ่งนอกจากพื้นฐานเศรษฐกิจที่ค่อนข้างแข็งแกร่งแล้ว ยังได้ประโยชน์จากความคล่องตัวในการปรับตัวในภาวะวิกฤต นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ใช้ในการจัดอันดับพบว่าเขตเศรษฐกิจที่อยู่ในอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกเกือบทั้งหมด มีความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษา รวมถึงกรอบการบริหารภาครัฐ (Institutional Framework) อยู่ในระดับที่ค่อนข้างดีทั้งสิ้น

### ผลการจัดอันดับของไทย



ผลการจัดอันดับ ปี 2559 – 2563 (จาก 63 เขตเศรษฐกิจ)



ปี 2563 ในภาพรวม ไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่ที่อันดับ 29 จาก 63 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ลดลง 4 อันดับจากอันดับที่ 25 ในปีที่แล้ว โดยมีผลคะแนนสุทธิลดลงจาก 77.23 มาอยู่ที่ 75.39 แต่สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของ 63 เขตเศรษฐกิจที่อยู่ 71.82

เมื่อพิจารณาปัจจัย 4 ด้านที่ใช้ในการจัดอันดับ ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นจากปีที่แล้วใน 2 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ในขณะที่ อีก 2 ด้าน มีอันดับความสามารถในการแข่งขันลดลง คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) และประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)

ทั้งนี้ จากแนวโน้มผลการจัดอันดับของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2559 – 2563) จะเห็นได้ว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยในภาพรวมมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ โดยอยู่ในอันดับที่ 28 ในปี 2559 และมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยในปี 2562 มีอันดับที่ดีขึ้นถึง 5 อันดับเป็นอันดับที่ 25 ก่อนที่จะลดลงเป็นอันดับที่ 29 ในปีนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า *ประเทศไทยยังมีความท้าทายในด้านการเตรียมพร้อมและปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่นับวันจะรุนแรงและรวดเร็วยิ่งขึ้น*

นอกจากนั้น สถาบัน IMD ยังมีการเพิ่มตัวชี้วัดใหม่ ๆ ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ดัชนีระดับความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Index) และการมีผู้ประกอบการใหม่ในระยะเริ่มต้นธุรกิจ (Total early-stage entrepreneurial activity) ซึ่งควรให้ความสนใจและพัฒนาให้พร้อมสำหรับอนาคต

## ผลการจัดอันดับรายปัจจัยของไทย



(จาก 63 เขตเศรษฐกิจ)

	ปี 2562	ปี 2563	
1) ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)	อันดับ 8	อันดับ 14	▼ - 6
2) ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)	อันดับ 20	อันดับ 23	▼ - 3
3) ด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)	อันดับ 27	อันดับ 23	▲ + 4
4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	อันดับ 45	อันดับ 44	▲ + 1

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับเป็นรายปัจจัยพบว่า ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจยังคงเป็นจุดแข็งของไทย ถึงแม้ว่าจะมีอันดับที่ลดลงค่อนข้างมากในปีนี้เนื่องจากภาวะวิกฤต COVID-19 และสถานการณ์เศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าประเทศไทยมีความจำเป็นในการปรับโครงสร้าง และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเตรียมความพร้อมทางด้านทรัพยากรอย่างไร ในขณะที่ในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของภาครัฐและภาคธุรกิจ ประเทศไทยมีขีดความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้อีกมากหากมีการพัฒนาทั้งในด้านระบบและกระบวนการในการทำงาน ศักยภาพและทัศนคติของบุคลากร รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาขีดความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการศึกษาของประเทศ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

### สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance)



ปี 2563 ไทยมีผลการจัดอันดับด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจลดลงมาอยู่ในอันดับที่ 14 จากอันดับที่ 8 ในปี 2562 เนื่องจากปัจจัยเชิงลบของเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic economy) การลงทุนระหว่างประเทศ (International investment) และการจ้างงาน (Employment) โดยตัวชี้วัดที่มีผลต่ออันดับที่ลดลงได้แก่ อัตราการเติบโตที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (Real GDP Growth per Capita) สัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Direct investment flows inward (% of GDP)) อัตราการเติบโตของการจ้างงาน (Employment – growth) เป็นต้น

**ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)**



อันดับในด้านประสิทธิภาพของภาครัฐลดลง 3 อันดับจากปี 2562 มาอยู่ที่อันดับ 23 ทั้งนี้ ประเด็นหลักมาจากอันดับที่ลดลงในด้านกรอบการบริหารภาครัฐ (Institutional framework) ที่ลดลงถึง 6 อันดับในปี 2563 นอกจากนี้ประเด็นในด้าน การคลังภาครัฐ (Public finance) และกฎหมายธุรกิจ (Business legislation) ที่ลดลง 1 อันดับ โดยตัวชี้วัดที่มีผลต่ออันดับที่ลดลงได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนนโยบายของภาครัฐ (Adaptability of Government Policy) ความโปร่งใสด้านนโยบาย (Transparency of Government Policy) ระบบราชการ (Bureaucracy) นโยบายของธนาคารกลาง (Central Bank Policy) ฯลฯ ซึ่งเป็นประเด็นที่มาจาก การสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาครัฐ อันเป็นการสะท้อนถึงความรับรู้ (perception) ของภาครัฐที่ต่อการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งควรจะต้องมีการสื่อสารและสร้างความมีส่วนร่วมระหว่างกันให้มากขึ้นและมีความต่อเนื่องในระยะยาว

**ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency)**



อันดับความสามารถในการแข่งขันในปี 2563 ได้ปรับดีขึ้น 4 อันดับจากปี 2562 มาอยู่ที่อันดับ 23 จากปัจจัยเชิงบวกของทัศนคติและค่านิยม (Attitudes and values) การบริหารจัดการ (Management practices) และผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity & efficiency) ของภาคธุรกิจ โดยประเด็นสำคัญที่ส่งผลให้อันดับสูงขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติค่านิยมมาจากความรับรู้ของภาคธุรกิจในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเข้าใจถึงความจำเป็นในการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม (Need for economic and social reforms) การมีวัฒนธรรมที่เปิดรับแนวคิดจากภายนอก ในขณะที่ในด้านการบริหารจัดการประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจของลูกค้าของภาคธุรกิจ และการตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงสภาพของตลาด การทำหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท เป็นต้น

โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)



อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยยังคงมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง โดยมีอันดับที่ 44 ในปี 2563 โดยมีอันดับดีขึ้น 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (Health and environment) โครงสร้างด้านเทคโนโลยี (Technological infrastructure) สาธารณูปโภคพื้นฐาน (Basic infrastructure) และการศึกษา (Education) ในขณะที่โครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์ลดลง 1 อันดับ โดยประเด็นสำคัญที่ทำให้มีอันดับดีขึ้นในด้านสาธารณสุขได้แก่ หลักประกันด้านสุขภาพ (Universal healthcare coverage) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัท (Sustainable development) การพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environment-related technologies) และการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขที่เพียงพอ (Health infrastructure) ส่วนในด้านเทคโนโลยีได้แก่ ความเร็วของอินเทอร์เน็ต การลงทุนด้านโทรคมนาคม และการมีวิศวกรที่มีคุณภาพ

ไทยกับเขตเศรษฐกิจในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน (ASEAN)

จากเขตเศรษฐกิจในสมาชิกประชาคมอาเซียนรวม 10 เขตเศรษฐกิจ มีเพียง 5 เขตเศรษฐกิจ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ที่ได้รับการจัดอันดับโดย IMD ซึ่งเขตเศรษฐกิจที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุดของอาเซียนและของโลก คือ สิงคโปร์ รองลงมาคือ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ

ในปี 2563 เขตเศรษฐกิจในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนส่วนใหญ่ มีอันดับความสามารถในการแข่งขันลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 โดยอินโดนีเซีย มีอันดับลดลงมากที่สุดถึง 8 อันดับ ตามมาด้วยมาเลเซีย ลดลง 5 อันดับ และไทย ลดลง 4 อันดับ ในขณะที่ ฟิลิปปินส์ มีอันดับดีขึ้น 1 อันดับ ในขณะที่สิงคโปร์ สามารถรักษาอันดับสูงสุดของโลกไว้ได้เป็นปีที่ 2



เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยจะเห็นว่าสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย เป็นเขตเศรษฐกิจที่มีอันดับในด้านเศรษฐกิจค่อนข้างดี ในขณะที่ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐและภาคธุรกิจ ไทยอยู่ในอันดับที่ 2 รองจากสิงคโปร์ ส่วนในด้านโครงสร้างพื้นฐานไทยยังคงมีอันดับที่ต่ำกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียค่อนข้างมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหากประเทศไทยให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มากและรวดเร็วขึ้น จะทำให้ความสามารถในการแข่งขันในด้านต่างๆ ของประเทศพัฒนาได้อีกมาก

เขตเศรษฐกิจ	ผลการจัดอันดับ ปี 2563				
	ภาพรวม	สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	ประสิทธิภาพของภาครัฐ	ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	โครงสร้างพื้นฐาน
สิงคโปร์	1	3	5	6	7
มาเลเซีย	27	9	30	29	31
ไทย	29	14	23	23	44
อินโดนีเซีย	40	26	31	31	55
ฟิลิปปินส์	45	44	42	33	59

### บทสรุป

การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย นับว่าเป็นความท้าทายในระยะยาว ที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ประเด็นสำคัญจากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ปี 2563 โดย IMD พบว่า เขตเศรษฐกิจที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3 อันดับแรกของโลก ต่างมีภาคการค้าการลงทุนระหว่างประเทศและตลาดแรงงานที่เข้มแข็ง รวมถึงระบบการศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่ยอดเยียม

ในส่วนของไทย ผลการจัดอันดับที่ลดลงในปี 2563 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 และสงครามการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของเศรษฐกิจไทย ซึ่งจากการศึกษาผลการจัดอันดับของประเทศไทยในระยะกว่า 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า ผลการจัดอันดับของประเทศไทยมีการปรับลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ภายนอกหลายครั้งด้วยกัน ดังนั้น จากมุมมองของสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (TMA) เห็นว่า เพื่อให้การขับเคลื่อนเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีความก้าวหน้าและพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการช่วยเหลือประชาชนและแก้ไขฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบ ประเทศไทยควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพความสามารถของประเทศที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงและวิกฤตการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีประเด็นสำคัญสรุปได้ดังนี้

- ความสามารถในการคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (foresight capability) และวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อม
- เป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนาโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสที่จะเกิดขึ้นโดยต่อยอดจากฐานที่ประเทศไทยมีจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ อาทิ อาหาร สุขภาพและการแพทย์ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ฯลฯ

- ทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการพัฒนาทั้งด้านทักษะและทัศนคติที่สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางของประเทศ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- มีวาระที่ชัดเจนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนเป้าหมายและทิศทางของประเทศในด้านต่าง ๆ
- กลไกและกระบวนการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (Resilience and agility)

ทั้งนี้ จะต้องสร้างความตระหนักถึงเป้าหมายและทิศทางและจิตสำนึกร่วมในการพัฒนาและขับเคลื่อน โดยมีการสื่อสารและดำเนินการอย่างสอดคล้องต่อเนื่องในระยะยาว ขณะเดียวกันมีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และข้อเท็จจริงใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่ง TMA โดย TMA Center for Competitiveness ได้มีบทบาทในการสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศผ่านโครงการ Thailand Competitiveness Enhancement Program (TCEP) มาตลอดระยะเวลา 12 ปี ยังคงมุ่งมั่นที่จะผลักดันโครงการนี้ไปอย่างต่อเนื่อง โดยพร้อมร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป